

Handläggare
Ewa Franzén
Telefon: 08-50814019

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd
2025-03-20

Remiss av revisionsrapport – Socialtjänstens insatser för barn och unga i riskzon för kriminalitet

Svar på remiss från revisorsgrupp 1 avseende revisionsrapport nr 4/2024.

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Stadsrevisionen har skickat rapporten *Socialtjänstens insatser för barn och unga i riskzon för kriminalitet* för yttrande till bland annat Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Stadsrevisionen har granskat hur socialtjänsten arbetar för att förebygga och förhindra kriminell utveckling hos barn och unga. Stadsrevisionen konstaterar att stadens brottsförebyggande arbete är i linje med lagstiftning samt att socialtjänstens arbete för att stödja barn och unga i riskzon för kriminalitet har organiserats i enlighet med kommunfullmäktiges styrning. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd rekommenderas att:

- Säkerställa att strukturerade bedömningsinstrument används i handläggningen av barn och unga i riskzon för kriminalitet, i enlighet med Socialstyrelsens kunskapsstöd och fullmäktiges budget.
- Säkerställa att genomförandeplaner upprättas för alla insatser i enlighet med stadens riktlinjer.
- Säkerställa att individbaserad systematisk uppföljning genomförs.

Stadsdelsförvaltningen delar revisorernas bedömning om att granskningens rekommendationer kan bidra till att utveckla arbetet med målgruppen. Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning
Social omsorg barn och unga

Slakthusplan 8 A
Box 81
121 22 Johanneshov
Växel 08-508 14 000
Fax
eav@stockholm.se
start.stockholm

Bakgrund

Stadsrevisionen har skickat rapporten *Socialtjänstens insatser för barn och unga i riskzon för kriminalitet* för yttrande till bland annat

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Remissen ska besvaras senast den 31 mars.

Sedan 1 juli 2023 har alla kommuner ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete. Dessutom förväntas den nya socialtjänstlagen som är tänkt träda i kraft under 2025 ge socialtjänsten i uppgift att aktivt arbeta för att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga. Av kommunfullmäktiges budget framgår att staden ska göra sitt yttersta för att ingen ung person ska rekryteras till kriminalitet och organiserad brottslighet.

Socialtjänsten är en central aktör inom det brottsförebyggande arbetet. Genom att tidigt fånga upp individer i behov av stöd kan insatser och en stödjande struktur ges till den unga. Den förändrade brottsligheten innebär dock en ny situation med utmaningar för socialtjänsten att tidigt identifiera såväl normbrytande beteende som högriskindivider.

Mot denna bakgrund har revisionen granskat hur socialtjänsten arbetar för att förebygga och förhindra kriminell utveckling hos barn och unga.

Ärendet

Stadsrevisionen framställer i *revisionsrapport 4/2024* att det råder en ny situation sedan några år tillbaka där barn snabbt kan bli involverade i grov kriminalitet och rekryterade till kriminella nätverk.

Stadsrevisionens granskning har genomförts med anledning av man vill säkerställa att insatser för att förebygga och förhindra normbrytande beteende och kriminell utveckling sker enligt lag och kommunfullmäktiges intentioner.

Granskningen genomfördes mellan maj och november 2024.

Följande revisionsfrågor har ingått i granskningen:

1. Hur organiseras stadens brottsförebyggande arbete?
2. Hur organiseras socialtjänstens arbete för att stödja barn och unga i riskzon för kriminalitet?
3. Hur arbetar socialtjänsten för att tidigt upptäcka normbrytande beteenden hos barn och unga, som kan leda till kriminalitet?
4. Erbjuds individ- och målgruppsanpassade insatser för att stödja barn och unga i riskzon för kriminalitet?
5. Sker regelbunden individuppföljning avseende barn och unga i riskzon för kriminalitet?
6. Sker utvärdering i syfte att utveckla socialtjänstens insatser för barn och unga i riskzon för kriminalitet?

Stadsrevisionens sammantagna bedömning

Revisionskontoret har granskat om socialtjänsten säkerställer insatser i enlighet med lag och kommunfullmäktiges intentioner för att förebygga och förhindra normbrytande beteende samt kriminell utveckling. De som har omfattats av granskningen är kommunstyrelsen, socialnämnden samt stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Skärholmen. Granskningen fokuserar på barn i åldersgruppen 8-18 år.

Revisionskontoret bedömer att stadens brottsförebyggande arbete är i linje med lagstiftning samt att socialtjänstens arbete för att stödja barn och unga i riskzon för kriminalitet har organiserats i enlighet med kommunfullmäktiges styrning.

Socialtjänsten erbjuder merparten av de insatser som Socialstyrelsen rekommenderar för målgruppen. Det går dock inte att bedöma om insatserna är tillräckliga och ändamålsenliga, bland annat därför att det saknas individbaserade systematiska uppföljningar.

Revisionskontoret noterar att en rad åtgärder har vidtagits inom socialnämnden och granskade stadsdelsnämnder för att stärka socialtjänstens möjligheter att tidigt upptäcka och förebygga normbrytande beteenden och begynnande kriminell utveckling hos barn och unga.

För socialsekreterare finns det strukturerade bedömningsinstrument som stöd i deras utredningsarbete. Bedömningsinstrumenten används i relativt låg omfattning. Revisionskontoret anser att det behövs fortsatt arbete vid socialnämnden och granskade stadsdelsnämnder för att öka användningen av instrumenten. Insatser för att förebygga normbrytande beteende och kriminell utveckling genomförs på olika nivåer, från universella insatser riktade mot alla barn och unga, till riktade insatser till individer med en riskprofil. I staden som helhet erbjuds merparten av de insatser som Socialstyrelsen rekommenderar. Revisionskontoret anser att socialnämndens uppföljning och kunskapsspridning om metoder och arbetsätt för att motverka normbrytande beteende skulle gynnas av att en samlad bild över användningen av olika öppenvårdsinsatser i de olika stadsdelsnämnderna togs fram.

Revisionskontoret bedömer att dokumentationen av handläggningen behöver stärkas. Granskade stadsdelsnämnder behöver säkerställa att genomförandeplaner upprättas för öppenvårdsinsatser, för att skapa underlag och struktur för genomförande och uppföljning av insatsen.

Revisionskontoret anser även att de granskade stadsdelsnämnderna behöver utveckla sitt arbete med individbaserade systematiska uppföljningar. Detta för att det ska vara möjligt att utvärdera om specifika insatser och behandlingsmetoder ger önskat resultat. Stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Skärholmen rekommenderas att:

- Säkerställa att strukturerade bedömningsinstrument används i handläggningen av barn och unga i riskzon för kriminalitet, i enlighet med Socialstyrelsens kunskapsstöd och fullmäktiges budget.
- Säkerställa att genomförandeplaner upprättas för alla insatser i enlighet med stadens riktlinjer för handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga.
- Säkerställa att individbaserad systematisk uppföljning genomförs i syfte att utvärdera resultatet av erbjudna insatser riktade till barn och unga i riskzon för kriminalitet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning individ och familj.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning välkomnar stadsrevisionens granskning av socialtjänstens insatser för barn och unga i riskzon för kriminalitet. Stadsdelsförvaltningen delar revisorernas bedömning om att granskningens rekommendationer kan bidra till att utveckla arbetet med målgruppen. Stadsdelsförvaltningen säkerställer redan nu uppföljning på individnivå.

Stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Skärholmen rekommenderas att:

- *Säkerställa att strukturerade bedömningsinstrument används i handläggningen av barn och unga i riskzon för kriminalitet, när så är lämpligt, i enlighet med Socialstyrelsens kunskapsstöd och kommunfullmäktiges budget.*

Stadsdelsförvaltningen har under 2024 satsat på att utbilda 21 medarbetare i EARL samt 10 stycken i SAVRY. Denna utbildningssatsning kommer leda till att bedömningsinstrument används i högre utsträckning framöver. Stadsdelsförvaltningen internutbildar löpande även i bedömningsinstrumentet iRisk. Under 2024 har det genomförts två kompetenshöjande workshoppar i riskbedömningar, hållit i Earl och Savry booster för att dela erfarenheter om metoden kollegor emellan. Aktuell enhet kommer fortsätta att använda sig av de strukturerade bedömningsinstrumenten i syfte att göra bättre bedömningar.

- *Säkerställa att genomförandeplaner upprättas för alla insatser i enlighet med stadens riktlinjer för handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga inom individ- och familjeomsorgen.*

Redan nu säkerställer stadsdelsförvaltningen uppföljning på individnivå genom strukturen som finns i BBIC för vårdplan, uppföljningsdokument samt genom genomförandeplaner. Dessutom sker en tät uppföljning mellan socialtjänst, klient och vårdgivare för de insatser som köps in samt i uppföljningsmöten med öppenvård med mera.

Uppföljningarna visar att beviljade insatser följs upp men att vården inte alltid matchar behovet. Det saknas evidens för vissa insatser. Något annat som uppföljningar kan visa är att klienterna initialt kan tacka ja till insats för att sedan tappa motivation i att själv bidra i behandlingen. Förvaltningen kommer under 2025 att ha än mer fokus på att genomförandeplaner finns i alla insatsärenden.

- *Säkerställa att individbaserad systematisk uppföljning genomförs i syfte att utvärdera resultatet av erbjudna insatser riktade till barn och unga i riskzon för kriminalitet*

Stadsdelsförvaltningens bedömning är att uppföljningar görs enligt gällande riktlinjer. Insatsen Multisystemisk terapi (MST) följs noga upp och sociala insatsgrupper (SIG) följs upp regelbundet. Öppenvårdsinsatser kan följas upp mer strukturerat genom att socialsekreterare och behandlare inom öppenvården behöver ha mer kontakt med varandra när det uppkommer ny oro eller angående hur klienten tar åt sig av öppenvårdens insats.

Övrigt som framkommer i granskningen är att fyra av nio granskade ärenden i Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning överskridit fyramånadersgränsen. Inget beslut om förlängning fanns i dessa fyra ärenden.

Stadsdelsförvaltningen har granskat samtliga (1 553 st) registrerade beslut om avslutad utredning för barn och unga som fattades under 2024. Utredningen visar:

Utredningstid	Antal utredningar	Andel
Inom 4 månader	1 315	84,7%
Längre än 4 månader	238	15,3%
Med korrekt förlängningsbeslut	28	1,8%
Utan korrekt förlängningsbeslut	210	13,5%
Totalsumma	1 553	100%
*Godkända utredningstider	1 343	86,5%
**Underkända utredningstider	210	13,5%

* Utredningar som avslutats inom fyra månader samt utredningar som pågått längre än fyra månader men där beslut om förlängd utredningstid fattats och utredningen avslutats inom den förlängda utredningstiden räknas som godkända.

** Utredningar som pågått längre än fyra månader och som saknar beslut om förlängd utredningstid eller där sådant beslut fattats men även den förlängda utredningstiden passerats räknas som underkända.

- Utredningen visar att utredningstider hålls i mycket högre utsträckning (86,5 procent) än vad som framkom vid revisionens granskning (56 procent).
- Däremot visar utredningen att i 210 (88 procent) av de 238 utredningar som pågick längre än fyra månader (238 st) saknades korrekt beslut om förlängd utredningstid *eller* att sådant beslut fanns men där även förlängningens tidsfrist hade passerats. Endast 28 (12 procent) utredningar hade ett korrekt beslut om förlängd utredningstid.

Jämställdhetsanalys

Stadsdelsförvaltningen kan konstatera att stadsrevisionens granskning inte är utformad med ett jämställdhetsperspektiv. Merparten av de barn och unga som är i riskzonen för kriminalitet är pojkar, även om det börjar bli vanligare att även flickor utreds för liknande beteende. Polisen har under de senaste åren blivit bättre på att även se flickor som rör sig i kriminella kretsar vilket leder till att de i högre utsträckning än tidigare blir orosanmälda.

Barnrättsperspektiv

Utifrån att det blir bättre utredningar och därmed bättre anpassade insatser med bedömningsinstrument är ambitionen att öka andelen utredningar som genomförs med stöd av bedömningsinstrument. Barn ska vara delaktiga i utredningar och enligt artikel 3 i barnkonventionen ska beslut utgå från det bästa för barnet samt artikel 12 anger barns rätt att uttrycka sig. Barn har rätt att växa upp under trygga omständigheter och förvaltningen arbetar aktivt med olika trygghetsskapande åtgärder.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Veronica Starck
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Revisionsrapport nr 4/2024, *Socialtjänstens insatser för barn och unga i riskzon för kriminalitet*

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-03-03
Veronica Starck, Avdelningschef	2025-03-03